

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—

za pol leta . K 42—

za četrt leta . K 21—

za 1 mesec . K 7—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12—

Uredništvo in uprava:

Ropitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Boj tržiškega delavstva za svoj obstoj.

Tržič, 14. avgusta. Danes je Tržič pozorišče hudega in odločnega boja, ki ga vodi delavstvo proti kapitalističnim izkoriščevalcem. Vodstvo tovarne Mally & Demberger je delavstvu pred časom povedalo, da bo moralo nekaj delavcev odpustiti ali pa delati le 4 dni na teden. Tedaj je delavstvo odločno nastopilo, in ostalo je začasno pri starem. Ker se je tovarnar izgovarjal, da nima dela, je delavstvo prosilo pri vladi za posredovanje, da bi tudi ta tovarna dobila dela za vojaške dobave. V ta namen se je vršila v četrtek, 12. t. m., konferenca delavstva, tovarnarja pri vladi, poverjeništvu za soc. skrbstvo. Tovarnar pa je tedaj vztrajal na tem, da bo omejil obrat ter o vojaških dobavah ni hotel čuti. Včeraj je odpovedal delo štirim starim delavcem. V odgovor na to je danes delavstvo obeh Mally & Dembergerjevih tovarn zapustilo delo ter je skupno vdrlo pred tovarnarja, da svoj

sklep umakne, po katerem bi ostalo delavstvo na cesti brez kruha in zaslužka. V znak solidarnosti so tekom dopoldneva ustavili delo delavci tudi nekaterih drugih tovarn. Položaj je zelo kritičen. — O dogodkih je obveščeno poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani.

Ljubljana, 14. avgusta. Poverjeništvu za socialno skrb je takoj, ko je bilo obveščeno o dogodkih v Tržiču, poslalo v Tržič svojega zastopnika, da odločno posreduje pri podjetju, da se ukinejo nečloveško trde odpovedi in da se odpuščeni delavci zopet sprejmejo v delo.

Tržič, 14. avgusta. Velikansko razburjenje vlada med delavstvom vseh strok. Mogoče je, da celokupno delavstvo Tržiča popoldne zapusti svoje obrate. Vendar je opažati doslej med delavstvom velika disciplina. Mir in red se kljub razburjenju doslej ni nikjer niti najmanj kršil.

Velika železniška nesreča pri Mariboru.

Maribor, 14. avgusta. Danes ob 1. uri pon. se je na postaji Pesnica med Mariborom in št. Iljem zgodila velika železniška nesreča. Dva težko naložena tovorna vlaka št. 874 in 937 sta trčila na postaji. Mrtve so tri osebe, 10 je težko, več lahko ranjenih. Popolnoma razbitih je 22 voz. Železniški tir je ves razbit, da je promet med Mariborom in Gradcem popolnoma nemogoč.

Nesreča se je zgodila tako-le: Na postaji Pesnica je premikal težko obložen tovorni vlak št. 937, ki je vozil iz Gradca v Maribor. Medtem je privozil iz Maribora drug tovorni vlak, težak 1000 ton. Signal je sicer stal v znamenju: »Stoj!«, a je vsled slabe luči bil malo viden. Ravno tam proga tudi pada. Vsled tega se težki vlak na viseči progi ni mogel ustaviti in je z naglico 40 km na uro trčil v premikajoči se tovorni vlak na postaji.

Vozovi in obe lokomotive so bili v hipu razbiti.

Na licu mesta so ostali mrtvi v pre-

mikajočem se vlaku nahajajoči: nemški konduktar Matija Seemann iz Gradca, nemški nadsprevodnik Josip Šilec iz Gradca (rod. Slovenec, ki se je pred kratkim dal preimeti v Gradec) ter 4 letna hčerka progovnega mojstra Pavlina, ki se je v vlaku št. 93 selil iz Brucka v Zidani most, kamor je kot Slovenec bil prestavljen, ker so ga Nemci izgnali. Voz z njegovim pohištvom je bil zadnji v vlaku. Tam se je do št. Ilja vozila tudi družina. V št. Ilju pa je carinarna zahtevala, da družina gre v prvi, službeni voz, da se ne sme voziti pri svojem pohištvu. Tako je v Pesnici zadela družino nesreča, ko je bil službeni voz zdrobljen. Oče mrtve deklice, prozni mojster Pavlin ima odrezano roko.

Postajnega osebja ne zadene nobena krivda.

Vsled zloglasne varčnosti južne železnice sta bili obe lokomotive nerazsvetljeni, enako je bil le slabo razsvetljen signal. To je glavni vzrok te nesreče.

Boj za Koroško.

Glede poročil o razmerah v plebiscitnih conah na Koroškem in o tamošnjih razmerah samih smo prejeli od vodje ljubljanskega dopis. urada nastopna pojasnila s prošnjo, da jih v interesu stvari priobčimo javnosti:

»Z ozirom na razne deloma nejasne, deloma nasprotujoče si vesti v naših listih o sklepih plebiscitne komisije, ki so se celo označale kot uradne, smatram za potrebno, opozoriti našo javnost na dejstvo, da plebiscitna komisija do danes ni izdala — razen znane proklamacije — še nobene komunikacije o svojih sklepih. Dobro poučeni krogi so mnjenja, da temelji ta molčečnost na enem prvih sklepov plebiscitne komisije. Če je temu tako, — in nimamo razloga, da bi nad tem dvomili — potem je tudi razumljivo, da tudi naš zadržan plebiscitni komisiji ne more oficijalno obveščati naše javnosti o svojem delu. Iz tega pa tudi sledi, da se ne morejo vesti o sklepih plebiscitne komisije smatrati za uradne, če jih je prinesel ljubljanski dopisni urad, ako niso izrecno označene kot uradne.

Glasovne informacije, ki prihajajo od raznih dobro poučenih strani, pa je položaj na Koroškem tak, da ne daje povoda za neutemeljeni pesimizem, kakor se je semintja pojavil v tem pogledu. Res je, da se je na demarkacijski črti med glasovalnima conama A in B osebni in blagovni promet, ki tudi ni bil popolnoma ukinjen, olajšal, in sicer tudi v gospodarsko korist našega ljudstva, toda demarkacijska črta še obstoji, in naši orožniki ter naše finančne straže izvršujejo ob nji svojo službo. O kakih odstranitvi našega orožništva, ki je vendar del naše uprave, z demarkacijske črte, oziroma iz pasu A, ni niti govora. Tudi naše vojaštvo ostane v pasu A, dokler bo za vzdrževanje reda in miru potrebno.

Ravnatoko so popolnoma neuteme-

ljene vse vesti, ki se zadnje dni širijo po nekaterih krajih v pasu A, da je namreč plebiscitna komisija premaknila demarkacijsko črto v našo škodo. Resnica je, da je v zadnjih dneh posebna komisija obšla vso demarkacijsko črto in da ostane na podlagi njenih predlogov demarkacijska črta tam, kjer je bila dosedaj. Celo Zrelec pri Celovcu, za katerega se je že na mirovni konferenci v Parizu, bila huda borba, ostane še nadalje v naši upravi.

LDU Ljubljana, 14. avgusta. Od dobro poučene naše narodne strani na Koroškem se nam poroča: Prve dni po otvoritvi demarkacijske črte je bilo ljudstvo v pasu A nekoliko zbežano. Balo se je, da se ponovno lanski napadi, ropanje in požiganje. Nemški agitatorji so namreč že prej razširjali vest, da se bo demarkacijska črta sploh popolnoma odpravila in da se bo morala naša uprava z orožništvom in vojaštvom vred umakniti čez Karavanke. Da se bo to zgodilo, o tem so bili Nemci tako trdno prepričani, da so nekateri prejšnji državni uslužbenci nemške narodnosti, ki so lansko leto o priliki naše okupacije zbežali v Nemško Avstrijo in ki so se sedaj po otvoritvi demarkacijske črte vrnili v pas A, hoteli zasesti zopet svoja stara službena mesta. Naši javni uslužbenci so jih seveda debelo gledali, ter jih kmalu poučili, da so se oni in njihovi voditelji pošteno zmotili. Ko pa sedaj ljudstvo vidi, da je kljub vsemu nemškemu prorokovanju in žuganju v bistvu ostalo vse pri starem in da zatre naša uprava vsak poizkus nasilstva že v kali, se mu vrača tudi zaupanje v našo državo. Priporočati bi pa bilo nekaterim našim inteligentom na Koroškem, nati vendar ne bodo tako malodušni. S pridnim in smotrenim delom se bo lahko popravila vsa škoda, ki nam jo povzročata svobodnejši promet in intenzivnejša nemška agitacija.

Socialna pravičnost.

Nekje v deželi Kranjski se je izvršil ta-le komičnotragičen dogodek: Večje število fantov, nekdanjih vojakov, je v četverostopu prikorakalo v vas pred veliko trgovino. Tiho in mirno se usujejo v prodajalno, se ozro po izlozbi in vsak si izbere en ali več kosov manufakture, kar je vsakemu ugajalo, to je vzel in kakor so prišli, tako so odšli ob velikem začudenju trgovskih uslužbencev, ker ni prišlo nikomur na misel, da bi bil kaj plačal —!

»Boljševiki na pohodu,« je zahrumelo po vsej naši mirni deželi. Orožniki so šli s hvalevredno vneto na delo, prijeli so nekaj uzmovčev — »boljševikov« — in zaplenili nekaj blaga, ki je na ta način prišlo iz trgovine.

Poznam kraj in nekatere izmed teh »boljševikov«, par izmed njih je bilo včasih prav dostojnih fantov. »Kaj jih je vendar zmotilo, da so se tako izpozabili?« vprašam prvega, ki sem ga srečal iz onega kraja.

In odgovor? Tako-le se zagovarjajo: »Bili smo 4—5 let v vojski, domov smo prišli strgani in razcapani, da nimamo niti obleke za k maši. Tačas, ko smo mi morali zapravljati cvet svoje mladosti, ko smo prišli ob vse, ko so naši doma stradali, je bil ta trgovec in njegov sin oproščen vojaščine, pobiral in rekviriral je našim živila, pred vojsko je stal pred polomom, danes je on milijonar, mi berači, on je bil prost, da je lahko izžemal naše, mi pa smo morali trpeti in zapravljati še to, kar smo imeli — — —«

Nikakor ne mislim zagovarjati postopanja teh takozvanih »boljševikov«, tak način samoodškodovanja je vsekakor obsojanja vreden. Tudi ne maram metati polena na srečnega trgovca, ki je bil prost vojnih bremen in si je vojsko znal obrniti sebi v korist, on je pač »pošteno« izbral konjunkturo. Toda v zagovoru teh »boljševikov« je dosti resnice in velika obsodba socialnih razmer.

Država in človeška družba sploh mora bremena in dobrine deliti socialno pravično. Pravica mora biti za vse enaka! Postava, družba mora ščititi vse, ne pa samo velikih kapitalistov.

»Boljševiški tatovi« pridejo pred poroto. Sedeli bodo mesece in leta, ker so ukradli za nekaj tisočev blaga. Dobro, krasti se ne sme, tatvina naj se kaznuje — toda pravica za vse enaka! Može in fantje so morali na krvavi boj; koliko jih je izgubilo življenje, zdravje, premoženje — družino! Kapitalisti pa so bili oproščeni bremen, po kavarnah so sedeli, vojne obrate so vodili, »dobavljali« za armado, veržili, delali draginjo in pili kri onih, ki so morali v fronto in izžemali njihove družine! Kje je bila takrat pravica? Spala je! Kapitalisti so lahko krivično dražili živila in obleko, skrivali zaloge, veržili in izžemali ljudstvo ter tako kradli iz žepov sirot in ubogih. Na ta način so si nabrali milijone, pa niso prišli pred poroto, pač pa pride tja revež, na katerega račun so kapitalisti obogateli, ker se je hotel na nepošten način odškodovati. Kje je tukaj socialna pravičnost? In če družba za njo ne skrbi, ali je potem čudno, da jo zatirani in izkoriščevani hočejo uveljaviti sami, če tudi na način, ki ga odobravati ne moremo?!

Da se taki ekscesi ne dogajajo, zato mora skrbeti družba s tem, da vlada v njej res socialna pravičnost. Kakor hitro izgubi ljudstvo zaupanje v socialno pravičnost države, si hoče na svojo pest in na svoj način zavrtnati krivico in pravico.

Kako se »od zgoraj« ubija v ljudstvu zaupanje v socialno pravičnost države, nam je podal takorekoč šolski zgled minister za socialno politiko dr. Kukovec. Vsak državljani si ministrstvo za socialno politiko predstavlja kot institucijo, ki skrbi za občno blaginjo. Ker so pa blaginje tega sveta kapitalisti deležni v najobilnejši meri, vsak navaden zemljan pričakuje, da bo minister za socialno politiko skrbel predvsem za one, ki te blaginje ne — uživajo. Pa kaj smo videli —? Reyeži, delavci in uradniki se že leto dni potikajo po barakah in železniških vozovih, toda mi-

nister za socialno blaginjo nima za nje besedice, nobenega načrta, ne stori nobenega koraka v izboljšanje teh nezdarih razmer. Ko je pa začela takozvana »Gosarija« energično sanirati ta nesocialni položaj, je pa ta oficijelni »pokrovitelj« socialno oškodovanih takoj prihitel iz stolnega Belgrada v Ljubljano, ne zato, da bi podpiral socialno akcijo, ampak da bi podiral delo za žrtve današnjih razmer. To se pravi: oficijelni zastopnik socialne politike skrbi le za — kapitaliste. To je žalostno dejstvo, da niti minister za socialno politiko nima smisla za socialno pravičnost, ki nalaga javnim faktorjem, da v svojem poslovanju ne zapostavljajo nikogar zlasti ne onih, ki jih ubijajo nezdrave socialne razmere.

Tako poslovanje ubija v ljudstvu zaupanje v socialno pravičnost državne oblasti in naravno neti takozvani »boljševizem« — tisti »pravico delaj si sam« —!

Š.

In — da dodamo še nekaj vzgledov k izvajanju člankarja — sedaj hočejo ljudje, ki tako umevajo socialno pravičnost kakor dr. Kukovec, še v Ljubljani zasesti poverjeništvu za socialno skrb. To so isti ljudje, ki v Belgradu barantajo prav te dni, da bi se zopet uvedel izvoz našega živeža po velikih zasebnih kapitalistih, da bodo oni služili milijone, revno ljudstvo pa trpelo pomanjkanje in draginjo. Tudi to vprašanje spada pod poglavje socialne pravičnosti, kakor spada sem davek na vojne dobičke, o katerem zopet ni sledu.

Razmere, v katerih živimo kriče po socialni pravici. Gorje mu, kdor se ji ustavlja. Ta tira v propad ljudstvo in državo!

Zadnja obupna prizadevanja koroških Nemcev.

Nemci čutijo, da jim na Koroškem teče voda v grlo. Zato poizkušajo z zadnjimi obupnimi sredstvi nagniti medzvezniško plebiscitno komisijo do tega, da bi jim pred glasovanjem omogočila neomejeno propagando (zvezano seveda z največjim nasiljem, ki ga je zmožen od nekaj le zagrizen nemški in nemčurski Korošec) v cona A. En tak poizkus so pravkar vprizorili »Freie Stimmen«. Pripovedujejo, da je prišlo v njihovo uredništvo odposlanstvo »uglednih prebivalcev« iz cone A, katerih imena pa noče izdati, da ne bi postali »žrtve jugoslovanskega terorja«. To »odposlanstvo« je neki izročilo uredništvu nujno prošnjo na naslov glasovalne komisije v Celovcu in prosilo, da jo v svojem listu priobči.

»Prošnja« je običajen nemški pamflet proti vsemu, kar je jugoslovanskega. Uvodoma vse povprek dolži jugoslovanske oblasti in činitelje terorizma, nasilja in vsega mogočega zla, ki da onemogočujejo vsak svoboden izraz ljudske volje. Potem pa zahteva v smislu § 50. st. germanske mirovne pogodbe: 1. Sedanja teroristična, brutalna itd. uprava naj se odstrani in nadomesti s popolnoma »nevtralno« (to se pač pravi — italijansko zavezniško?) upravo, eventualno v obeh conah A in B. Vse vojaštvo z generalom Maistrom na čelu, ki izvaja najhujši pritisk na prebivalstvo in vlada z brutalno avtokratično silo, se mora iz cone A popolnoma odstraniti. 3. Sedanje jugoslov. orožništvo, ki je sestavljeno iz bivšega vojaškega moštva terznih domačih in tujih fanatikov, ni sposobno ščititi mir in red nepristransko in nikakor ne odgovarja policijski ustanovi, ki jo predvideva mirovna pogodba. Zato se mora to orožništvo takoj odstraniti in zamenjati z »nevtralno« policijsko četo (zloglasnih heimverovcev, ka-li?), ki bi bila podrejena glasovalni komisiji. 4. »Priseljena« jugoslovanska finančna straža služi istotako jugoslovanskemu »terorju« in nima po otvoritvi demarkacijske črte ondi ničesar več opraviti. Njena navzočnost v cona A je nedopustna in se mora takoj umakniti na južno in vzhodno mejo glasovalnega ozemlja. 5. Jugoslovanski poštni uradniki izrabljajo pošto v jugoslovanske namene, ne spoštujejo pisemske

tajnosti itd. Zato naj se čim preje izmenja z »zanemljivim« uradništvom iz vrst pošnega ravnateljstva v Celovcu (to bi bil kolozel v zelniku!). 6. Sedanje priseljeno jugoslovansko učiteljstvo, ki služi le jugoslovanskemu hujskanju, naj takoj zapusti svoja mesta in stanovanja in se nadomesti s prejšnjim (fanatičnim nemčurkim!) učiteljstvom, ki naj se podredi deželnemu šolskemu svetu v Celovcu. 7. Vsi tujci »dvomljivega značaja in slovesa«, ki so se v jugoslov. »agitacijske in teroristične namene« naselili med prebivalstvom v pasu A, se morajo takoj odstraniti z glasovalnega ozemlja.

Končno prošnja še enkrat trdi, da tako krajevna jugoslovanska uprava kakor tudi pokrajinska ljubljanska vlada nista sposobni zagotoviti svobodno glasovanje v pasu A in poziva glasovalno komisijo, naj jugoslovanskemu »terorju« napravi konec ter podere vse umetno zgrajene meje med cono A in B.

Priobčili smo ta izliv celovških nemških in nemčurških src, da opozorimo naše ljudstvo na črne nakane naših narodnih sovražnikov in mnogostoletnih surovih, krutih in zagrizenih tlačiteljev našega ljudstva na Koroškem. Zalostno bi bilo, ako bi hotela ententa svoje mirovno delo venčati na ta način, da ubogo, stoletja neusmiljeno tlačeno slovensko ljudstvo na Koroškem tik pred glasovanjem znova izroči sovragu. Takega ukaza kratkoinimalo ne pričakujemo in bi ga ne sprejeli! Ako bi pa le izšel, bo Slovenec svojo narodno zibel znal braniti, kakor se spodobi!

SPORAZUM ZA NOVO VLADO.

LDU Belgrad, 13. avgusta. Ker se je v načelu dosegel sporazum v vseh vprašanjih, je predložil dr. Vesnić zapisnik vseh točk sporazuma. Sporazum ima devet točk:

1. Smatramo, da je glavno delo koncentracijske vlade, da razpiše volitve narodnih poslancev, in da izdela ustavo. — Volitve se morajo izvršiti do konca novembra. Kakor hitro bo vlada sankcionirala volilni zakon, se odredi dan volitve in sestanek skupščine.

2. Izmenjava misli o temeljnih vprašanjih glede ustave je dognala, da se mora izdelati en načrt ustave, a da se dopusti paralelna redakcija samo v manj važnih vprašanjih. Vsak član vlade je dolžan povedati svoje nazore glede ustave.

3. Pasivno volilno pravico imajo samo ministri in to aktivni ter na razpoloženju ter profesorji na pravnih fakultetah.

4. Vprašanje izvoza je rešeno tako, da se dovoli izvoz vseh predmetov naše produkcije, ki niso izrecno izzeti po odloku finančnega komiteja. Izvoz pšenice je prost do kontingenta 15.000 žel. voz. Predno se ta kontingent izčrpa, se bo še preračunalo, ali razmere dopuščajo ta izvoz, ali ne. O trgovinskih zadevah ter o izvoznem kontingentu ima določati finančni minister, ki vodi evidenco in nadzoruje izvoz. Zato se ne bodo izdajala posebna dovoljenja za izvoz.

5. Glede agrarne reforme je določeno, da se sestavi začasni agrarni komite, ki ga bodo tvorili: minister za agrarno reformo, minister za poljedelstvo, minister za šume in rude, minister za notranje zadeve, minister za pravosodje ter finančni minister. Prvo za ministra za agrarno reformo bo, da bo predložil predlog komiteja glede izplačila haka za leto 1918 in odškodnino za leto 1919. Hak se mora izplačati najkasneje do konca decembra t. l.

6. Narodno predstavništvo bo sprejelo volilni zakon, mednarodne pogodbe in proračunske dvanajstine.

7. Volilo se bo predsedništvo narodnega predstavništva, Parlamentarna zasednica dobi predsednika, demokratska zasednica pa oba podpredsednika.

8. Rekonstruirale se bodo pokrajinske vlade v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu.

9. Sestavi se ukazni ministrski komite, ki se bo bavil z nameščenjem, odpuščanjem in upokojevanjem uradnikov, ki imajo več kot 2500 dinarjev plače. Če bi se komite ne strinjal, intervenira ministrski predsednik.

TRGOVSKE ZVEZE MED ČEŠKOSLOVAŠKO IN BOLGARSKO.

LDU Belgrad, 13. avgusta. »Politika« doznava iz Sofije, da češkoslovaški ekonomski komite pod predsedstvom gosp. Schulterja že tri tedne vodi trgovinska pogajanja z bolgarsko vlado. Pogajanja so uspela. Tudi iz Belgrada je dobil komite dovoljenje za prevoz blaga skozi Jugoslavijo. Računajo, da se že s 1. septembrom prične izmena blaga med Bolgarijo in Češkoslovaško s posebnimi vlaki, ki bodo plovbirani šli skozi Avstrijo in Jugoslavijo. Čehi so izkoristili osamljen položaj Bolgarske s tem, da so sklenili z njimi zveze, ter so na ta način dobili, kar so želeli.

LLOYD GEORGE PROTI VOJSKI Z RUSIJO.

LDU London, 13. avgusta. (DunKU) Po zajutru, ki so ga voditelji koalicije

dali na čast Lloyd Georgu, je ministrski predsednik izjavil, da upa in računa na to, da se edinstvo med Anglijo in Francijo ne bo kršilo. Nadalje je Lloyd George izjavil: Ako gre za vzpostavitev miru, je naša prva dolžnost, da obvarujemo narod neopravičljive pustolovščine. Samo nujne zahteve narodne časti, vprašanje samostojnosti in svobode bi moglo opravičiti vojno. Vsi narodi morajo zbrati vse svoje moči. Mnogo je odvisno od Anglije in njene edinstvi.

NEMSKI ROPARJI NA KOROŠKEM.

LDU Ljubljana, 14. avgusta. Iz Velikovec se nam poroča: Dne 13. t. m. so prišli ob šestnajstih trije neznanzi v Brankovce, občina Tinje, na dom Slovenca Pavla Miglarja, ki ima trafik. Doma je bil samo oče. Ti trije neznanzi so siloma pobrali ves tobak. Zahtevali so tudi mesa in kruha. Dejali so očetu, naj bo vesel, da ni doma sina, ker bi bil sicer danes mrtev. Ker so govorili o lanskijh bojih, je očitno, da so bili to »Volkswehrovci«.

ČEŠKOSLOVAŠKI SOCIAL-DEMOKRATI.

LDU Praga, 13. avgusta. (ČTU) Poslanci senatorji češkoslovaške socialnodemokratske stranke so imeli danes pod predsedstvom poslanca Nemca skupno sejo. O notranjem in zunanjem položaju je poročal poslanec Sturm. Po debati je bila enoglasno sprejeta resolucija, v kateri je mlje skupščina na znanje izjavo češkoslovaške vlade o njeni nevtralnosti v rusko-poljskem konfliktu. Socialno-demokratski poslanci senatorji pooblašajo predsednika obeh klubov in člane zunanjih odsekov obeh zbornic, da uvedejo korake, da stopi Češkoslovaška v diplomatske stike z Rusijo. Nato so debatirali o razmerah na Slovaškem in razpravljali o vprašanju prehrane.

Politične novice.

+ Reka samostojna škofija? Nemški listi poročajo, da je konzistorialna kongregacija izpremenila Reko v samostojno škofijo, ki jo je papež podelil dosedanjemu apostolskemu administratorju Constantiniju.

+ Nemška socialna demokracija proti aneksiji Južne Tirolske. Načelstvo socialnodemokratske stranke v Italiji se je obrnilo na izvršilna odbora socialdem. skupin na Južnem Tirolskem in Trentinskem z vprašanjem da-li želita aneksijo in v tem slučaju, kakšne vrste avtonomijo naj dobe pripojene pokrajine. Nemška socialnodemokratska stranka na Južnem Tirolskem je nato odgovorila, da zahteva temeljem narodnostnega programa pravico do samoodločbe za vsa plemena, ki so pod jarmom kakega tujejezičnega naroda, tako tudi za južne Tirolce. Edino na tem temelju sklenjen mir more prnesti svetu ozdravljenje. Potem tudi za Italijo ne bo potrebna takoiimenovana strategična meja in ne bo imela nobenega razloga, da bi nasilno pripojila tujejezično Južno Tirolsko. — Tako govori nemška socialna demokracija na Južnem Tirolskem. Slovenski socialisti na Primorskem in v Trstu z dr. Tumo na čelu niso imeli tako trdne hrbtenice, marveč so hiteli zlesti pod plat italijanskega imperializma. Vsak po svoje!

+ »Napredna« armada. V Lincu so hoteli 10. t. m. slovesno zapriseči čete. Brigadno poveljstvo je za to priliko postavilo v program tudi vojaško službo božjo na prostem. To pa socialističnemu vojaškemu svetu nikakor ni bilo po godu. In oblašten kakor je tak-le vojaški svet, je proti sv. maši vložil ugovor, češ da je nedopustno in z republikansko svobodo nezdružljivo, siliti koga h katoliškemu bogoslužju. Ako komanda ugovora ne bi vpoštevala, bo vojaštvo prireditve bojkotiralo. Komanda je zaenkrat prisego odložila. Zares, lepa armada — ta nova avstrijska sovjetska vojska! Mislimo, da takih manir v sedanji ruski rdeči armadi ne poznajo.

Dnevne novice.

— Kongres jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo združen z občinim zborom Društva jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo se bo vršil letos dne 8. septembra v Ljubljani. Spored je določen tako-le: Dopoldne: zadušnice za padle dobrovoljce, po zadušnici veliko manifestacijsko zborovanje, popold. občni zbor »Društva jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo«, a zvečer velik komerz združen z ljudsko veselico. Kongresa se udeležijo vsi slovenski dobrovoljci, kakor tudi vse dobrovoljske organizacije Jugoslavije in zastopniki češkoslovaških dobrovoljcev.

— Vsem, ki so se prijavili za sprejem slovenske dece z Dunaja, sporočimo, da smo naznanili »Jugoslovanskemu pripomočnemu društvu« na Dunaju, naj ne pošilja dece v Slovenijo, ker se je prijavilo za sprejem le 30 rodbin, a otrok bi morali porazmestiti 172. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, oddelek za zaščito dece in mladine.

— Mizarsko orodje. Urad za pospeševanje obrti je prejel iz Dunaja nekaj kompletnih garnitur mizarskega orodja, katere bo porazdelil med obrtnike. Interesenti, ki žele prejeti celo garnituro naj takoj zaprosijo ustmeno ali pisмено pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani. Dunajska cesta 22 od 8—12. ure dopoldne. Priglasiti je treba najkasneje do 25. t. m. Na poznejše priglasitve se ne bo moglo več ozirati.

— Dobava kopit. Urad za pospeševanje obrti ima na razpolago nekaj garnitur kopit. Interesenti-obrtniki naj priglasijo svoje potreščine najkasneje do 25. t. m. pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22 od 8—12. ure dopoldne. Na poznejše priglasitve se ne bo moglo več ozirati.

— »Koroški plebiscit«. Ponovno pozivamo vse našince, ki imajo glasovalno pravico, naj javijo svoj naslov Narodnemu svetu v Velikovec. Glasovalno pravico pa imajo v pasu A brez razlike spola vsi tisti, ki so bili: 1. jan. 1919 stari najmanj 20 let; 2. ki so na dan 1. jan. 1919 stalno bivali v katerikoli občini pasu A, in 3. ki poleg teh točk izpolnijo vsaj še enega izmed sledečih treh pogojev: a) rojeni morajo biti v pasu A ali b) stalno so morali bivati v pasu A vsaj od 1. jan. 1912 ali pa c) ki so v katerikoli občini pasu A pristojni. Isti so pogoji za glasovalno pravico v pasu B. Prijavijo naj se pa tudi tisti, ki dvomijo, če imajo glasovalno pravico, in sporoče svoj naslov z natančnimi podatki.

— »Državna posredovalnica za delo«. Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. do 7. avgusta 1920 dela 183 moških in 59 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 168 moških in 89 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 136. — Promet od 1. januarja do 7. avgusta 1920 izkazuje 17.373 strank, in sicer 10.011 delojemalcev in 7362 delodajalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4652. — Dela iščejo: pisarniške moči, trgov. sodrudniki, sodrudnice, služkinje, peki, vajenci, natakariji, natakarike, ključavničarji, krojači, šivilje, dinarari, dnarice, hlapci, čevljarji, hotel. sobarice itd. — V delo se sprejmejo: gozdni delavci, polj. delavci, hlapci, mizarji, služkinje, kuharice, vajenci razne stroke, zidarji, mlinarji, pletarji, tesarji itd.

— Splošno znižanje cen v Nemčiji. Na Nemškem so začeli s splošnim zniževanjem cen. Ravno kar naznanja Zveza železnice in jeklene industrije 7—25 odstotno znižanje cen vsemu železnemu in jeklenemu blagu.

— Za gospodinjstvo izobrazbo učiteljic. Belgrajska vlada je sklenila poslati večje število domačih učiteljic na Češkoslovaško, da se v tamošnjih zavodih izobrazijo v gospodinjstvu.

— Strokovno šolo za železniško osobje je otvorilo železniško ravnateljstvo v Belgradu. Uslužbenci so obvezani, obiskovati šolo po 2 krat na teden.

— V varstvo iznajdb. Odsek za patente v Belgradu je izdelal zakonski načrt, s katerim naj se uredi patentiranje novih iznajdb.

— Milijonska tatvina v Celovcu. Vlomilci so vlomili v depozitni urad deželnega sodišča, navrtali in vlomili v blagajno. Tatovi so odnesli ure in druge dragocenosti v vrednosti poldrugega milijona kron. Vlomilci so baje pobegnili proti Gradcu.

— Nevaren tat aretiran. Aleksander Kavčič iz Trziča je stanoval od januarja do marca letos pri Mariji Tončič v Kamniku. Štuna št. 50 in je ukradel Tončičevi suknjo in dvoje moških hlač v vrednosti 3100 kron. Meseca marca je odšel iz Kamnika v Trzič, kjer so orožniki našli ukradeno suknjo in 1 hlače in še več drugih sumljivih reči. Kavčiča so aretirali orožniki v Škofji Loki, kamor je pobegnil. Ker je Kavčič zelo udan tatvini, ni izključeno, da je še drugod kradel.

— Pazljivi orožnik. Ko je nekega dne patroliral neki orožnik iz Litije, je videl pri pokopališču v Litiji Franca Avblja iz Kanders, ki je imel konjsko odejo pod pazduho. Ko ga je orožnik vprašal, odkod ima odejo, je bil iznenaden, potem se je pa udal, da jo je ukradel. Avblja je nato orožnik aretiral.

— Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kdaj odkrito. V Beričevem je bilo 1. 1918 vlomljeno v čebelnjak Štefana Starina. Takrat ni nihče vedel, kdo je kradel, toda orožniki niso počivali in so dognali, da sta takrat ukradla iz čebelnjaka dva panju Anton Jerič in Peter Princ, ki sta izvršila v Beričevem in v okolici več tatvin in vlomov.

— Zvišanje alimentov. Na Dunaju je sodišče ugodilo zahtevi ločene žene nekega državnega uradnika, da ji mož zviša alimente od mesečnih 116 K, ki so ji bili priznani leta 1913., na mesečnih 200 kron. Razsodba pravi, da je to zvišanje opravičeno, ker se je s tem vrednost alimentov vsaj deloma izenačila z vrednostjo prvotno določene preživnine.

— Kako bodo volile ženske v Avstriji. Izvršilni red novega volilnega zakona

na v Avstriji določa, da se morajo ženske volilni zaviti po barvi razlikovati od moških, da se s tem omogoči ločeno štetje moških in ženskih glasov. Drugače so določbe za vse volilce brez razlike spola enake.

— Vlom na Volavčah. V noči na 8. avgust je bilo vlomljeno na žagi g. Ivana Goloba na Volavčah. Vlomilci so odnesli 17 m dolg in 13 cm širok gonilni jermen, ki je vreden 4000 kron.

— Z demarkacijske črte. Oskar Majer z Vrhniške zdej nič ne dela, razprodaje zemljišče in se od tega živi. Nekega dne je zaklical nad finančnim nadzornikom Žnidaršičem: »Nocoj bom šel čez demarkacijsko črto in bom nesel 1000 ovovov tobaka čez!« Gospod Žnidaršič ga je vprašal, če misli njemu nagajati in je zahteval od njega, naj mu pove ime. Majer je nato rekel: »Financarji sami kontroantajo in pomagajo drugim tihotapiti.« Ko ga je Žnidaršič določno vprašal za njegovo ime, mu je odgovoril z grdo, prestraško nemško kvanto. Majer se je moral zagovarjati za to pred ljubljansko deželno sodnijo, ki mu je prisodilo 6 dni strogega zapora.

— Pretep na Savi. Vincenc Simončič in Janez Smuk iz Spodnjega Loga sta gojila že od leta 1917. fantovsko sovražstvo proti Benediktu Savšku s Ponovičev. V gostilni Drnovska na Savi pri Litiji je prišel nekega dne Simončič izzivat: »Aulkdor ima korajžo!« Savšek je na to vprašal Simončiča in Smuka, kaj hočeta; Simončič in Smuk sta nato Savška pretepla; Smuk ga je udaril z gnojnimi vilami po hrbtu. Savšek se je precej odpeljal v Ljubljano v bolnišnico, kjer se je zdravil 9 dni.

— Valute. Dne 13. avgusta na zagrebški borzi: 1 dolar 91 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 carskih rubljev 134 K; 100 francoskih frankov 630 K; 1 napoleon 340 K; 100 nemških mark 194.50 K; 100 rumunskih lejev 191 K; 100 italijanskih lir 474 K; 1 angleški funt 328 K; 100 češkoslovaških kron 155 K; 100 švicarskih frankov 1450 K. — Dne 12. avgusta na belgrajski borzi: 20 dinarjev v zlatu 24.10 din.; 100 francoskih frankov 170 din.; 1 dolar 21.80 din.; 100 italijanskih lir 116 din.; 100 lejev 39.25 din.; 100 lejev 48 din.; 100 nemških mark 49 din.; 100 grških drahm 250 din.; 100 češkoslovaških kron 41 din.; 100 avstrijskih kron 10.50 din.

Ljubljanske novice.

Ij I. lj. d. k. društvo vabi svoje člane v nedeljo 15. t. m. na sestanek v svoje prostore na Kongresnem trgu. Udeležite se ga v obilnem številu.

Razne novice.

r Odtiski prstov. Iz Amerike poročajo, da so v Njujorku uvedli za poskušnjo zakon, po katerem morajo uradniki, ki izstavljajo rojstne liste za otroke, vtisniti na krstni list odtis otrokovega prsta, istotako tudi en odtis v matično knjigo. Pravijo, da je to najgotovnejše sredstvo, po katerem morejo dognati identičnost osebe, zakaj oseba se lahko spremeni, toda poteze na prstih, ki jih dva človeka nimata enakih, pa ostanejo vedno iste. Če se bo to obneslo, se seveda ne ve.

r Konec stavke brzvoja in telefona na Dunaju. Na Dunaju sta stavkala brzjava in telefon; v tem slučaju so Dunajčani zelo občutili, kako velike važnosti je ta naprava za veliko mesto in kako težko bi izhajali brez nje. Posebno se je to opazalo v slučajih, ko je treba poklicati nujne pomoči, posebno ob nesrečah ali glede ognja. Listi navajajo več slučajev, ko je bila rešila postaja le silno počasi obveščena in so ponesrečeni ljudje med tem pretrpeli polno nepotrebnih muk; v enem slučaju je bila pomoč že prepozna.

r Rakova pot svetovne gospodarske situacije. Eden izmed pariških večernih listov je prinesel naslednje zanimive podatke, ki osvetljujejo današnjo gospodarsko situacijo in pojasnjujejo splošno naraščanje druginje. Svetovno pridobivanje premoga se je zmanjšalo za 2150 milijonov stotov, svetovni pridelek pšenice za 320 milijonov stotov, pridelek ameriškega bombaža za 8 milijonov stotov in svetovni pridelek sladkorja za 6 milijonov stotov in produkcija železa za 240 milijonov stotov. Vse to v kljub vojski. Dolgovi vojskojočih se držav znašajo grozno vsoto 12 sto milijard frankov. Proti letu 1913 je padla produkcija premoga v letu 1919. na Angleškem za 32, na Nemškem za 21 odstotkov. V promet je prišlo bankovcev v odstotkih: v Združenih državah 171, na Francoskem 375, na Nemškem celo 875, na Angleškem 244, na Italijanskem kar 4436, v bivši Avstriji celih 3900. Življenjske potreščine so se podražile proti letu 1913 v procentih: v Združenih državah za 206, na Angleškem za 257, na Francoskem in Italijanskem za 330, na Nemškem celo za 1000, a v bivši Avstriji pa največ: namreč kar za 4000 odstotkov.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tisk »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.